

„Najlepiej służyysz sobie, służyć innym”

Jan Nowak-Jeziorański

Spółeczne Liceum Ogólnokształcące Nr 1
im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego
Spółecznego Towarzystwa Oświatowego
w Warszawie

Program wychowawczo-profilaktyczny

Warszawa

2019/2020

Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego
Spółecznego Towarzystwa Oświatowego

ul. Polinezyjska 10 A, 02-777 Warszawa

Spis treści:

Preambuła

Wstęp

1. Wartości wybrane przez społeczność szkolną.
2. Diagnoza potrzeb i problemów w środowisku szkolnym.
3. Mapa środowiskowa czynników chroniących i czynników ryzyka w szkole.
4. Akty prawne.
5. Misja szkoły.
6. Sylwetka absolwenta szkoły – jakim człowiekiem ma być nasz absolwent?
7. Cel ogólny i cele szczegółowe programu wychowawczo-profilaktycznego. Struktura oddziaływań wychowawczych szkoły.
8. Ceremoniał i tradycje szkolne.
9. Tryb postępowania w trudnych sytuacjach.
10. Ewaluacja.
11. Uchwalenie programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły.

Plan działań wychowawczo-profilaktycznych w szkole

Literatura

Preambuła

Dorastanie to naturalny etap w życiu młodego człowieka, a jednocześnie okres burzliwych zmian, które warunkują to, kim stanie się w dorosłym życiu. Poza zmianami biologicznymi, następują zmiany w sferze osobowości i psychiki, a także zmiany dotyczące społecznego funkcjonowania. Okres dorastania to okres adaptacji do pełnienia ról narzuconych przez normy moralne, społeczne czy też prawne. Jest to okres formowania się jednostki zdolnej do przestrzegania określonych nakazów i zakazów, zdającej sobie sprawę z ich sensu oraz warunków, w jakich one funkcjonują, oraz mającej obiektywną psychiczną możliwość podporządkowania się im [Jessor, 2014].

W okresie dorastania zasadniczo stała sytuacja zewnętrzna nie współgra z sytuacją wewnętrzną młodego człowieka, w której następują duże przeobrażenia, spowodowane przemianami biologicznymi, wynikającymi z wchodzenia w okres dojrzałości fizjologicznej, rosnącymi wymaganiami psychospołecznymi związanymi ze wzrostem zakresu samodzielności i umiejętności decydowania oraz wynikającymi z tego zmianami w zakresie obrazu siebie, społecznej percepcji jednostki oraz hierarchii wartości. Ponadto, w okresie tym zmniejsza się socjalizująca rola rodziny i szkoły, a wzrasta wpływ grupy rówieśniczej. Pozycja osób dorosłych nie tylko ulega osłabieniu, ale często staje się obiektem krytyki i ataków. Kontaktów i zrozumienia młodzi ludzie zaczynają szukać wśród rówieśników, którzy przeżywają podobne problemy [John-Borys, 1994].

Młodzież to jednostki, które z racji wieku, rozumianego jako dyspozycja konieczna do pełnienia określonych ról, znajdują się w stanie przejściowym, między dzieciństwem i dorosłością. Stan ten można zdefiniować jako wydobycie się młodych jednostek spod wpływu socjalizacji pierwotnej, charakterystycznej dla „wspólnoty” i oczekiwanie na objęcie ich socjalizacją wtórną – charakterystyczną dla „społeczeństwa”. Jednostki te, z powodu niedostatecznego przygotowania przez socjalizację pierwotną do pełnienia ról i wyboru odpowiednich wartości we współczesnym świecie tworzą grupy rówieśnicze. Grupy rówieśnicze zaspokajają potrzebę przynależności i emocjonalnego bezpieczeństwa, a jednocześnie przygotowują do przyjmowania wartości i ról dorosłych, tworząc strefę łącznikową między dwoma procesami socjalizacji i umożliwiając utrzymanie równowagi w społeczeństwie [Eisenstadt, 1996].

Pozostawanie bez nadzoru młodych osób w stanie przejściowym, w którym ulegają różnorodnym wpływom otaczającej je rzeczywistości, mogłoby narazić je na liczne niebezpieczeństwa. Skutkiem takiego stanu rzeczy byłby rozchwiany system wartości i niepewność zachowań, związana z określeniem własnych celów życiowych, co w konsekwencji mogłoby doprowadzić do młodzieńczego kryzysu związanego z poszukiwaniem własnej tożsamości [Marczuk, 2014].

Prawidłowo ukierunkowane wychowanie i działania profilaktyczne podejmowane w stosunku do uczniów ułatwią im zdobywanie optymalnych doświadczeń i wiedzy o świecie w kontrolowanych, najkorzystniejszych warunkach. Opracowany program wychowawczo-profilaktyczny jest zbiorem działań, które mają za zadanie wspomagać i kształtować prawidłowy rozwój dorastającej młodzieży. Ich celem jest zapobieganie pojawieniu się i rozwojowi niekorzystnych zjawisk w konkretnych sytuacjach wśród społeczności szkolnej oraz promowanie alternatywnych, pozytywnych zjawisk w stosunku do tych, które usiłuje się wyeliminować.

Wstęp

Program wychowawczo-profilaktyczny realizowany w Społecznym Liceum Ogólnokształcącym Nr 1 im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Warszawie, opiera się na hierarchii wartości przyjętej przez społeczność szkolną. Istotą działań wychowawczych i profilaktycznych Szkoły jest współpraca całej społeczności szkolnej oparta na założeniu, że wychowanie jest zadaniem realizowanym w rodzinie i w szkole, która w swojej działalności musi uwzględniać zarówno wolę rodziców, jak i priorytety edukacyjne państwa. Rolą szkoły, oprócz jej funkcji dydaktycznej, jest dbałość o wszechstronny rozwój każdego z uczniów oraz wspomaganie opiekuńczej i wychowawczej funkcji rodziny. Wychowanie rozumiane jest jako wspieranie uczniów w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej. Proces wychowania jest wzmacniany i uzupełniany poprzez działania z zakresu profilaktyki młodzieży.

Program wychowawczo-profilaktyczny Szkoły tworzy spójną całość ze szkolnym zestawem programów nauczania i uwzględnia wymagania opisane w podstawie programowej. Określa sposób realizacji celów kształcenia oraz zadań wychowawczych zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego, uwzględniając kierunki i formy oddziaływań wychowawczych, których uzupełnieniem są działania profilaktyczne skierowane do uczniów, rodziców i nauczycieli. Treści Programu wychowawczo-profilaktycznego są spójne ze Statutem Szkoły i Szkolnym systemem oceniania.

Program wychowawczo-profilaktyczny został opracowany na podstawie diagnozy wartości istotnych z punktu widzenia całej społeczności szkolnej, diagnozy potrzeb oraz na podstawie zauważonych na początku roku szkolnego problemów występujących w środowisku szkolnym. Przy tworzeniu Programu wychowawczo-profilaktycznego wzięto pod uwagę obowiązujące akty prawne oraz podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2019/2020.

Podstawowym celem realizacji Programu wychowawczo-profilaktycznego jest wspieranie młodzieży w rozwoju oraz zapobieganie zachowaniom problemowym, ryzykownym. Ważnym elementem realizacji Programu wychowawczo-profilaktycznego jest kultywowanie tradycji i ceremoniału Szkoły.

Zasady realizacji Programu wychowawczo-profilaktycznego obejmują:

- powszechną znajomość założeń programu – przez uczniów, rodziców i wszystkich pracowników Szkoły,
- zaangażowanie całej szkolnej społeczności i współpracę w realizacji zadań określonych w programie,
- respektowanie praw wszystkich członków szkolnej społeczności oraz kompetencji organów Szkoły,
- współdziałanie ze środowiskiem zewnętrznym Szkoły, np. udział organizacji i stowarzyszeń wspierających działalność wychowawczą i profilaktyczną Szkoły,
- współodpowiedzialność za efekty realizacji programu.

1. Wartości wybrane przez społeczność szkolną.

Z punktu widzenia aksjologii wartość to (...) wszystko, co cenne i godne pożądania, co stanowi cel dążeń ludzkich, co uważane jest za ważne oraz sprzyjające i w takiż sposób urzeczywistniane (...). Pod pojęciem wartości może ukrywać się zarówno ideał, jak i potrzeba, przeżycie czy po prostu cel [Ostrowska, 2006].

Należy pamiętać, że człowiek, aby się rozwijać, potrzebuje wartości, jednak nie można mówić o jego rozwoju bez dążenia jednostki do realizacji wytyczonych celów. Dlatego nazywanie i uwzględnianie wartości w procesie wychowania wydaje się ze wszech miar konieczne – to azymut wychowawczy, do którego należy dążyć.

Opracowanie Programu wychowawczo-profilaktycznego zostało poprzedzone ustaleniem wartości istotnych dla społeczności szkolnej. Przeprowadzono w tym celu badanie opinii społeczności szkolnej: ankietę, rozmowy, warsztaty [Garstka, Leśniewska, 2008]. Uwzględniono propozycje uczniów, rodziców, nauczycieli oraz pracowników niepedagogicznych. Wartości przyjęte przez społeczność szkolną pozwalają na tworzenie i doskonalenie profilu działalności Szkoły sprzyjającego wychowaniu. Stanowią także podstawę tworzenia sylwetki absolwenta, na co mają wpływ wspólne oddziaływania rodziców i pracowników Szkoły, zgodne z tymi wartościami.

Rozpoznanie wartości umożliwiło stworzenie hierarchii istotnej z punktu widzenia wszystkich grup tworzących społeczność szkolną. Wśród dorosłych członków społeczności szkolnej znaleźli się zarówno rodzice i nauczyciele, jak i pracownicy niepedagogiczni Szkoły. Rodzice, w większości, wytypowali takie wartości jak: kreatywność, uczciwość i odpowiedzialność. Nauczyciele: uczciwość, mądrość i kreatywność, natomiast pracownicy niepedagogiczni za najważniejsze wartości uznali: rodzinę, sprawiedliwość i odpowiedzialność. W wyniku analiz przyjęto następującą hierarchię wartości istotną z punktu widzenia dorosłych członków społeczności szkolnej: uczciwość, kreatywność, odpowiedzialność, mądrość, rodzina i sprawiedliwość. Uczniowie, za najważniejsze, uznali takie wartości jak: kreatywność, wspólnota, czas, bezpieczeństwo, kontakt z naturą, tolerancja, odpowiedzialność, sprawiedliwość i komunikacja.

Ustalenie katalogu wartości wśród członków społeczności szkolnej pozwoliło określić cele Programu wychowawczo-profilaktycznego, tak by zaplanować proces wychowania młodzieży zgodnie z przyjętymi wartościami.

2. Diagnoza potrzeb i problemów w środowisku szkolnym

Program wychowawczo-profilaktyczny z założenia stanowi odpowiedź na potrzeby i trudności pojawiające się wśród społeczności szkolnej. Dokonano przeglądu zasobów Szkoły i zdiagnozowano potrzeby i problemy nurtujące członków poszczególnych grup stanowiących społeczność szkolną: uczniów, rodziców, wychowawców i nauczycieli przedmiotowych oraz pracowników niepedagogicznych Szkoły. Informacje zebrane w fazie diagnozy posłużyły do wyznaczenia celów strategicznych i celów szczegółowych Programu wychowawczo-profilaktycznego, jak również do planowania pracy wychowawców poszczególnych klas. Wnioski wynikające z diagnozy pozwoliły na ustosunkowanie się do spraw korygowania deficytów oraz umożliwiły odniesienie się do wcześniej zidentyfikowanych wartości i postulowanych postaw.

Diagnozy potrzeb i problemów dokonano na podstawie wypowiedzi uczniów, m.in. podczas przeprowadzonych z nimi lekcji i warsztatów oraz opinii rodziców i nauczycieli uzyskanych w badaniu sondażowym. Wykorzystano również informacje uzyskane w rozmowach z nauczycielami, zwłaszcza wychowawcami klas oraz pracownikami niepedagogicznymi na temat problemów i zagrożeń, które mogą wystąpić w środowisku szkolnym, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem przez młodzież substancji psychoaktywnych.

Dorośli członkowie społeczności szkolnej: rodzice, nauczyciele, pracownicy niepedagogiczni, zauważają potrzebę działań w stosunku do młodzieży, w szczególności, w następujących obszarach:

- doradztwo w zakresie wyboru ścieżki dalszego kształcenia i zawodu,
- wspomaganie indywidualnego rozwoju ucznia w zależności od jego potrzeb i możliwości,
- uczenie młodzieży sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych i kryzysowych,
- rozwijanie umiejętności z zakresu komunikacji interpersonalnej i kształtowanie cech inteligencji emocjonalnej,
- uświadamianie zagrożeń wynikających z uzależnień od substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, dopalacze itp.)
- przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym z ryzykownego używania mediów cyfrowych (uzależnienia, cyberprzemoc itp.).
- kształtowanie sprawności fizycznej i nawyków uprawiania sportu (rodzice),
- kształtowanie postaw obywatelskich, patriotycznych i prospołecznych (nauczyciele),
- zapewnienie uczniom przez dorosłych bezpieczeństwa w szkole i poza nią, zarówno na zajęciach lekcyjnych/pozalekcyjnych jak i na wycieczkach oraz podczas imprez szkolnych.

Uczniowie podkreślają, że bardzo ważna jest dla nich atmosfera panująca w szkole, odczuwają potrzebę wspierania ich i utrzymania bliskich relacji z rówieśnikami i dorosłymi członkami społeczności szkolnej, opartych na tolerancji, szacunku i indywidualnym traktowaniu. Ważne jest dla nich również poczucie bezpieczeństwa i umiejętność radzenia sobie ze stresem w obliczu trudnych sytuacji życiowych. Uczniowie cenią kontakt z naturą, która ich wycisza i uspokaja, chcą się uczyć w estetycznym i wygodnym budynku szkolnym, a także w otoczeniu zieleni. Poszukują również nowoczesnych i skutecznych metod samodzielnego uczenia się i wyrażają potrzebę stosowania metod aktywizujących przez nauczycieli, z wykorzystaniem nowoczesnych metod przekazu i technologii informacyjno-komunikacyjnych. Chcą realizować swoje pasje i marzenia i mieć na nie czas. Uważają, że nauka w szkole jest ważna ale interesujące jest również konstruktywne wykorzystanie czasu poza szkołą i oczekują od nauczycieli pomocy w tym zakresie (rozwijanie umiejętności organizowania czasu nauki i czasu wolnego). Uczniowie chcieliby również rozwijać swoje kompetencje społeczne, szczególnie w zakresie komunikacji interpersonalnej.

3. Mapa środowiskowa czynników chroniących i czynników ryzyka w szkole

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 2018 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii szkoła lub placówka ma obowiązek w każdym roku szkolnym dokonać diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym czynników chroniących i czynników ryzyka.

Z uwagi na fakt, że Społeczne Liceum Ogólnokształcące Nr 1 im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Warszawie jest placówką rozpoczynającą swoją działalność w bieżącym roku szkolnym – 2019/2020, pogłębiona diagnoza czynników chroniących i czynników ryzyka zostanie przeprowadzona pod koniec pierwszego półrocza nauki szkolnej. Zostaną przeanalizowane czynniki występujące w rodzinie, w grupie rówieśniczej, w szkole i środowisku lokalnym a także czynniki indywidualne (kapitał życiowy) młodzieży.

4. Akty prawne

Opracowany na rok szkolny 2019/2020 Program wychowawczo-profilaktyczny uwzględnia obowiązujący stan prawny, stanowiący podstawę funkcjonowania Szkoły w zakresie wychowania i profilaktyki.

Podstawowe akty prawne obowiązujące przy formułowaniu Programu wychowawczo-profilaktycznego Szkoły:

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. 2017 poz. 59).
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 1991 nr 95 poz. 425).
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 5 lipca 2019 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o systemie oświaty (Dz.U. 2019 poz. 1481).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 lipca 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2018 poz. 1679).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. z 2018 r., poz. 467).
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. 1982 nr 3 poz. 19).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 sierpnia 2018 r. w sprawie wykazu zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz przez nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz nauczycieli: pedagogów, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych (Dz.U. 2018 poz. 1601).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 lipca 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wykazu zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz przez nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz nauczycieli: pedagogów, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych (Dz.U. 2019 poz. 1322).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2017 poz. 1591).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2018 poz. 1647).

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 lutego 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2019 poz. 323).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2005 nr 179 poz. 1485).
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 4 kwietnia 2019 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2019 poz. 852).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 2018 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. z 2018 r., poz. 214).
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 1982 poz. 230).
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 października 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2018 poz. 2137).
- Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. 1996 poz. 55).
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 5 lipca 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. 2018 poz. 1446).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. 2003 nr 6 poz. 69).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 października 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. 2018 poz. 2140).
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483).
- Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2006 nr 200 poz. 1471).
- Ustawa z dnia 7 maja 2009 r. o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2009 nr 114 poz. 946).
- Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 poz. 526).
- Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2019/2020.
- Statut oraz SSO Społecznego Liceum Ogólnokształcącego Nr 1 im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Warszawie.

5. Misja szkoły

Według Danuty Elsner [1999] misja określa tożsamość i cel istnienia organizacji. W odniesieniu do szkoły (...) winna określać cel istnienia szkoły w danym, konkretnym środowisku. Konieczne jest zatem, aby misja była skoncentrowana na tym, co ważne w działalności szkoły, na jej zamierzeniach i rozwoju.

Misją Społecznego Liceum Ogólnokształcącego Nr 1 im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Warszawie, zgodnie ze Statutem, jest stwarzanie warunków do wszechstronnego rozwoju uczniów, a głównym celem działalności Szkoły jest zapewnienie uczniom możliwości pełnego rozwoju intelektualnego i fizycznego w warunkach poszanowania ich godności oraz wolności światopoglądowej i wyznaniowej. Działalność dydaktyczno-wychowawcza oraz działalność organów Szkoły i organizacji tam działających prowadzona jest zgodnie z przepisami prawa oraz ideami zawartymi w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych oraz Konwencji Praw Dziecka i Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej.

Oferta programowa uwzględnia zapisy podstawy programowej i ustawy Prawo oświatowe. Szkoła umożliwia uczniom zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnych do uzyskania świadectwa ukończenia Szkoły oraz przystąpienia do egzaminów maturalnych.

Uczniowie, ich rodzice oraz nauczyciele i pracownicy niepedagogiczni tworzą społeczność szkolną dbającą o dobre imię i interes Szkoły, w której proces wychowania młodzieży realizowany jest zgodnie z przyjętymi przez całą społeczność szkolną wartościami. Działania społeczności szkolnej koncentrują się także na zapobieganiu zachowaniom ryzykownym, kształtowaniu postawy odpowiedzialności za siebie i innych oraz trosce o bezpieczeństwo uczniów, nauczycieli i rodziców.

6. Sylwetka absolwenta szkoły – jakim człowiekiem ma być nasz absolwent?

Dążeniem Społecznego Liceum Ogólnokształcącego Nr 1 im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Warszawie jest przygotowanie uczniów do efektywnego funkcjonowania w życiu społecznym oraz podejmowania samodzielnych decyzji w poczuciu odpowiedzialności za własny rozwój. Uczeń kończący Szkołę, posiada następujące cechy:

- kieruje się w codziennym życiu zasadami etyki i moralności,
- zna i stosuje zasady dobrych obyczajów i kultury bycia,
- szanuje siebie i innych,
- jest odpowiedzialny,
- zna historię i kulturę własnego narodu i regionu oraz tradycje Szkoły, przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny życia,
- zna i rozumie zasady współżycia społecznego,
- jest tolerancyjny,
- korzysta z różnych źródeł wiedzy i informacji, racjonalnie wykorzystuje narzędzia i technologie informatyczne,
- jest ambitny,
- jest kreatywny,
- jest odważny,
- jest samodzielny,
- posiada wiedzę na temat współczesnych zagrożeń społecznych i cywilizacyjnych,
- podejmuje odpowiedzialne decyzje w trosce o bezpieczeństwo własne i innych,
- szanuje potrzeby innych i jest chętny do niesienia pomocy,
- jest odporny na niepowodzenia,
- integruje się z rówieśnikami i prawidłowo funkcjonuje w zespole.

7. Cel ogólny i cele szczegółowe programu wychowawczo-profilaktycznego. Struktura oddziaływań wychowawczych szkoły.

Cel główny: Wspomaganie rozwoju młodzieży w taki sposób, aby młodzi ludzie byli przygotowani do odpowiedzialności za własne decyzje i wybory.

Cele szczegółowe:

- kształtowanie umiejętności skutecznego komunikowania się, wyrażania własnych opinii, przekonań i poglądów;
- kształtowanie postawy odpowiedzialności za podejmowane decyzje i wybory;
- budowanie i wzmacnianie poczucia własnej wartości oraz samooceny;
- wspomaganie indywidualnego rozwoju ucznia w zależności od jego potrzeb i możliwości,
- uwiadomianie współczesnych zagrożeń społecznych i cywilizacyjnych;
- uczenie rozwiązywania problemów i radzenia sobie z niepowodzeniami;
- kształtowanie sprawności fizycznej i nawyków uprawiania sportu;
- kształtowanie postaw obywatelskich, patriotycznych i prospołecznych;
- doradztwo w zakresie wyboru ścieżki dalszego kształcenia i zawodu.

Diagnoza potrzeb i problemów występujących wśród społeczności szkolnej stała się podstawą podejmowania przez Szkołę działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej, zgodnie z wyznaczonym celem głównym i celami szczegółowymi Programu wychowawczo-profilaktycznego.

Struktura oddziaływań wychowawczych:

Dyrektor Szkoły:

- stwarza warunki dla realizacji procesu wychowawczego w szkole,
- sprawuje opiekę nad uczniami oraz stwarza warunki harmonijnego rozwoju psychofizycznego poprzez aktywne działania prozdrowotne, dba o prawidłowy poziom pracy wychowawczej i opiekuńczej Szkoły,
- inspiruje nauczycieli do poprawy istniejących lub wdrożenia nowych rozwiązań w procesie kształcenia, przy zastosowaniu innowacyjnych działań programowych, organizacyjnych lub metodycznych, których celem jest rozwijanie kompetencji uczniów,
- stwarza warunki do działania w szkole lub placówce: wolontariuszy, stowarzyszeń i innych organizacji, w szczególności organizacji, których celem statutowym jest działalność wychowawcza lub rozszerzanie i wzbogacanie form działalności dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej i innowacyjnej Szkoły,
- współpracuje z zespołem wychowawców, pedagogiem/psychologiem szkolnym, oraz Samorządem Uczniowskim, wspomaga nauczycieli w realizacji zadań,
- czuwa nad realizowaniem przez uczniów obowiązku szkolnego,
- nadzoruje zgodność działania Szkoły ze Statutem, w tym dba o przestrzeganie zasad oceniania, praw uczniów, kompetencji organów Szkoły,
- nadzoruje realizację szkolnego Programu wychowawczo-profilaktycznego.

Rada pedagogiczna:

- uczestniczy w diagnozowaniu pracy wychowawczej Szkoły i potrzeb w zakresie działań profilaktycznych,
- bierze udział w przygotowaniu projektu Programu wychowawczo-profilaktycznego i uchwała go w porozumieniu z Radą Rodziców,
- opracowuje i zatwierdza dokumenty i procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia młodzieży demoralizacją i przestępczością,
- uczestniczy w realizacji szkolnego Programu wychowawczo-profilaktycznego,
- uczestniczy w ewaluacji szkolnego Programu wychowawczo-profilaktycznego.

Nauczyciele:

- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizacji zadań wychowawczych, uczestniczą w realizacji szkolnego Programu wychowawczo-profilaktycznego,
- reagują na obecność w szkole osób obcych, które swoim zachowaniem stwarzają zagrożenie dla ucznia,
- reagują na przejawy agresji, niedostosowania społecznego i uzależnień uczniów,
- przestrzegają obowiązujących w szkole procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia młodzieży demoralizacją i przestępczością,
- udzielają uczniom pomocy w przewyżnianiu niepowodzeń szkolnych,
- kształcą i wychowują dzieci w duchu patriotyzmu i demokracji,
- rozmawiają z uczniami i rodzicami o zachowaniu i frekwencji oraz postępach w nauce na swoich zajęciach,
- wspierają zainteresowania i rozwój osobowy ucznia.

Wychowawcy klas:

- diagnozują sytuację wychowawczą w klasie,
- rozpoznają indywidualne potrzeby uczniów,
- na podstawie dokonanego rozpoznania oraz celów i zadań określonych w szkolnym Programie wychowawczo-profilaktycznym opracowują plan pracy wychowawczej dla klasy na dany rok szkolny, uwzględniając specyfikę funkcjonowania zespołu klasowego i potrzeby uczniów,
- przygotowują sprawozdanie z realizacji planu pracy wychowawczej i wnioski do dalszej pracy,
- zapoznają uczniów swoich klas i ich rodziców z prawem wewnątrzszkolnym i obowiązującymi zwyczajami, tradycjami Szkoły,
- są członkami zespołu wychowawczego i wykonują zadania zlecone przez koordynatora zespołu,
- oceniają zachowanie uczniów swojej klasy, zgodnie z obowiązującymi w szkole procedurami,
- współpracują z innymi nauczycielami uczącymi w klasie, rodzicami uczniów, pedagogiem szkolnym oraz specjalistami pracującymi z uczniami,
- wspierają uczniów potrzebujących pomocy, znajdujących się w trudnej sytuacji,
- rozpoznają oczekiwania swoich uczniów i ich rodziców,
- dbają o dobre relacje uczniów w klasie,

- podejmują działania profilaktyczne w celu przeciwdziałania niewłaściwym zachowaniom uczniów,
- współpracują z sądem, policją, innymi osobami i instytucjami działającymi na rzecz dzieci i młodzieży,
- podejmują działania w zakresie poszerzania kompetencji wychowawczych.

Zespół wychowawczy:

- opracowuje projekty Procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia młodzieży demoralizacją i przestępczością, projekty zasad współpracy z instytucjami i osobami działającymi na rzecz uczniów, propozycje modyfikacji zasad usprawiedliwiania nieobecności, karania, nagradzania, wystawiania ocen z zachowania i innych,
- analizuje i rozwiązuje bieżące problemy wychowawcze,
- ustala potrzeby w zakresie doskonalenia umiejętności wychowawczych nauczycieli, w tym rozpoczynających pracę w roli wychowawcy,
- przygotowuje analizy i sprawozdania w zakresie działalności wychowawczej i profilaktycznej szkoły,
- inne, wynikające ze specyfiki potrzeb danej Szkoły.

Pedagog/psycholog szkolny:

- diagnozuje środowisko wychowawcze,
- zapewnia uczniom pomoc psychologiczno-pedagogiczną w odpowiednich formach,
- współpracuje z rodzicami uczniów potrzebującymi szczególnej troski wychowawczej lub stałej opieki,
- zabiega o różne formy pomocy wychowawczej i materialnej dla uczniów,
- współpracuje z rodzicami w zakresie działań wychowawczych i profilaktycznych, udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej rodzicom uczniów,
- współpracuje z placówkami wspierającymi proces dydaktyczno-wychowawczy Szkoły i poszerzającymi zakres działań o charakterze profilaktycznym, w tym z poradnią psychologiczno-pedagogiczną.

Rodzice:

- współtworzą szkolny Program wychowawczo-profilaktyczny,
- uczestniczą w diagnozowaniu pracy wychowawczej Szkoły,
- uczestniczą w zebraniach organizowanych przez Szkołę,
- zasięgają informacji na temat swoich dzieci w Szkole,
- współpracują z wychowawcą klasy i innymi nauczycielami uczącymi w klasie,
- dbają o właściwą formę spędzania czasu wolnego przez dzieci,
- uchwalają w porozumieniu z Radą Pedagogiczną Program wychowawczo-profilaktyczny Szkoły.

Samorząd Uczniowski:

- jest inspiratorem i organizatorem życia kulturalnego uczniów Szkoły, działalności oświatowej, sportowej oraz rozrywkowej zgodnie z własnymi potrzebami i możliwościami organizacyjnymi w porozumieniu z dyrektorem,
- uczestniczy w diagnozowaniu sytuacji wychowawczej Szkoły,
- współpracuje z zespołem wychowawczym i Radą Pedagogiczną,
- prowadzi akcje pomocy dla potrzebujących kolegów,
- reprezentuje postawy i potrzeby środowiska uczniowskiego,
- propaguje ideę samorządności oraz wychowania w demokracji,
- dba o dobre imię i honor Szkoły oraz wzbogaca jej tradycję,
- może podejmować działania z zakresu wolontariatu.

„Najlepiej służyysz sobie, służąc innym”

Jan Nowak-Jeziorański

8. Ceremoniał i tradycje szkolne

Na ceremoniał i tradycje Szkoły składają się imprezy o istotnym znaczeniu, wpisane do szkolnego kalendarza, budujące klimat Szkoły i kształtujące postawy uczniów.

Społeczne Liceum Ogólnokształcące Nr 1 im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Warszawie ma swojego patrona, logo, sztandar i hymn szkoły. Szkoła przyjęła jako swój cel kształtowanie postaw obywatelskich, patriotycznych i społecznych uczniów poprzez nauczanie szacunku do symboli i barw narodowych, historii, tradycji narodowych i lokalnych.

Stałe imprezy szkolne odbywają się zgodnie z przyjętym w roku szkolnym 2019/2020 Kalendarzem uroczystości szkolnych.

9. Tryb postępowania w sytuacjach trudnych

W Społecznym Liceum Ogólnokształcącym Nr 1 im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Warszawie obowiązuje tryb postępowania nauczycieli i metody współpracy Szkoły z Policją w sytuacjach zagrożenia dzieci oraz młodzieży przestępczością i demoralizacją, zgodnie ze Statutem Szkoły.

W kategorii sytuacji zagrożenia dzieci oraz młodzieży przestępczością i demoralizacją, wobec których przyjęto czytelne zasady reagowania, ujęto:

- Używanie przez ucznia alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, bądź przejawianie innych zachowań świadczących o demoralizacji.
- Powzięcie przez nauczyciela podejrzenia, że na terenie Szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków.
- Znalezienie przez nauczyciela na terenie Szkoły substancji przypominającej wyglądem narkotyk.
- Powzięcie przez nauczyciela podejrzenia, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk.
- Postępowanie wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa.
- Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego.
- Znalezienie na terenie Szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów.
- Powzięcie przez nauczyciela podejrzenia stosowania wobec ucznia przemocy domowej.

10. Ewaluacja

Zadaniem Szkoły jest prowadzenie ewaluacji Programu wychowawczo-profilaktycznego w celu zbadania skuteczności podjętych działań. Ewaluacja programu polega na systematycznym gromadzeniu informacji na temat prowadzonych działań i pozwala ocenić, które z wdrożonych prac można kontynuować, które trzeba zmienić, a które należy realizować w przyszłości.

Przeprowadzenie ewaluacji Programu wychowawczo-profilaktycznego, należy do zadań zespołu wychowawczego/zespołu ds. ewaluacji Programu wychowawczo-profilaktycznego powołanego przez dyrektora. W tym celu, zespół:

- określa cele ewaluacji,
- szczegółowo planuje działania ewaluacyjne,
- planuje sposób opracowania i interpretacji wyników ewaluacji,
- formułuje wnioski i je prezentuje.

Przy opracowaniu Programu wychowawczo-profilaktycznego w roku szkolnym 2019/2020, posłużono się wynikami pochodzącymi z diagnozy wartości istotnych z punktu widzenia całej społeczności szkolnej oraz wynikami diagnozy potrzeb i problemów występujących w środowisku szkolnym.

Ewaluacja programu będzie prowadzona w każdym roku szkolnym. Z uwagi na to, że Społeczne Liceum Ogólnokształcące Nr 1 im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Warszawie jest placówką utworzoną w bieżącym roku szkolnym, modyfikacja Programu wychowawczo-profilaktycznego nastąpi na początku drugiego półrocza nauki szkolnej w roku szkolnym 2019/2020, po przeprowadzeniu pogłębionej diagnozy.

Ewaluacja będzie prowadzona poprzez:

- obserwację zachowań uczniów i zachodzących w tym zakresie zmian,
- analizę dokumentacji,
- przeprowadzanie badań ankietowych wśród uczniów, rodziców i nauczycieli,
- rozmowy z rodzicami,
- wymianę spostrzeżeń wśród nauczycieli i w zespole wychowawczym,
- na podstawie analizy przypadków.

„Najlepiej służysz sobie, służąc innym”

Jan Nowak-Jeziorański

11. Uchwalenie programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły.

Program wychowawczo-profilaktyczny został uchwalony przez Radę Pedagogiczną Społecznego Liceum Ogólnokształcące Nr 1 im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Warszawie w dniu 24 września 2019 roku.

12. Plan działań wychowawczo-profilaktycznych w szkole.

Poszczególne zadania zostały sformułowane tak, aby odpowiadały celom przyjętym w Programie wychowawczo-profilaktycznym, a odpowiedzialność za ich realizację została przypisana konkretnym osobom. Proponowany harmonogram jest dostosowany do realiów Szkoły i jej potrzeb wynikających z diagnozy sytuacji wychowawczej i zapotrzebowania na działania profilaktyczne w środowisku szkolnym w roku szkolnym 2019/2020.

SFERA	Zadania	Forma realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin
INTELEKTUALNA	Rozpoznanie i rozwijanie możliwości, uzdolnień i zainteresowań uczniów.	Przeprowadzanie w klasach diagnoz i ankiet wstępnych, obserwacje podczas bieżącej pracy.	nauczyciele wychowawcy doradca zawodowy pedagog szkolny bibliotekarz	zgodnie z harmonogramem zajęć prowadzonych przez konkretne osoby (wychowawców, doradcę zawodowego, pedagoga szkolnego)
	Rozwijanie zainteresowań i zdolności uczniów	Przygotowanie propozycji zajęć w zespołach przedmiotowych, prowadzenie zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań, warsztatów, konkursów, wyjścia do muzeum, teatru, na wystawy, udział w życiu kulturalnym miasta, przygotowanie programów artystycznych na uroczystości szkolne, prezentowanie talentów na forum Szkoły.	nauczyciele wychowawcy bibliotekarz	zgodnie z harmonogramem zajęć prowadzonych przez konkretne osoby zgodnie z Kalendarzem uroczystości szkolnych określających terminy konkretnych przedsięwzięć i osoby odpowiedzialne za ich przygotowanie

		Szkolenie rady pedagogicznej z zakresu aktywnych metod pracy. Przeprowadzenie przez nauczycieli zajęć lekcyjnych/warsztatów z wykorzystaniem aktywizujących metod pracy.	koordynator WDN lub inna wyznaczona osoba dyrektor	I półrocze zgodnie z terminarzem obserwacji lekcji ustalonym w planie nadzoru pedagogicznego
	Rozwijanie umiejętności rozpoznawania własnych uzdolnień.	Zajęcia z zakresu orientacji zawodowej.	wychowawcy doradca zawodowy	zgodnie z harmonogramem zajęć w poszczególnych klasach
	Kształcenie samodzielnego formułowania i wyrażania sądów	Warsztaty w klasach pierwszych/ debata na temat wartości lub inne tematy.	wychowawcy doradca zawodowy pedagog szkolny bibliotekarz	zgodnie z harmonogramem
	Podnoszenie efektów kształcenia poprzez uświadamianie wagi edukacji.	Lekcje wychowawcze poświęcone tej tematyce, szkolne konkursy z nagrodami, np. za najwyższą średnią i najlepszą frekwencję.	wychowawcy pedagog szkolny	zajęcia zgodnie z harmonogramem opracowanym przez wychowawców poszczególnych klas opracowanie regulaminu konkursu ogłoszenie wyników konkursu
	Uczenie planowania i dobrej organizacji własnej pracy.	Lekcje wychowawcze/ warsztaty poświęcone tej tematyce, praktyczne sposoby zarządzania sobą w czasie.	wychowawcy pedagog szkolny	zgodnie z harmonogramem zajęć
MORALNA	Kształtowanie szacunku do ludzi, wrażliwości na potrzeby drugiego	Działalność charytatywna/ wolontariat szkolny.	opiekun Samorządu Uczniowskiego	zgodnie z harmonogramem

	człowieka, prawidłowe rozumienie wolności jednostki oparte na poszanowaniu osoby ludzkiej.	Powołanie Rady Wolontariatu. Opracowanie Programu szkolnego wolontariatu.		
	Rozwój poszanowania dziedzictwa narodowego i kształtowanie świadomości narodowej. Wskazywanie autorytetów i wzorców moralnych.	Świętowanie rocznic i wydarzeń patriotycznych, lekcje wychowawcze na temat patriotyzmu, współpraca z Muzeum Powstania Warszawskiego.	Wychowawcy bibliotekarz nauczyciele wskazani jako odpowiedzialni za poszczególne działania	zgodnie z kalendarzem uroczystości i personalną odpowiedzialnością za konkretne działanie
	Poznanie kultury rodzimej, zaznajamianie z kulturą regionu.	Wycieczki, tematyczne lekcje wychowawcze.	Wychowawcy bibliotekarz nauczyciele wskazani jako odpowiedzialni za poszczególne działania	terminy konkretnych wycieczek planowanych przez wychowawców i nauczycieli
	Poznanie dorobku kulturalnego Europy, świata, wykształcenie postawy tolerancji i szacunku dla innych narodów, kultur, religii.	Lekcje wychowawcze poświęcone tej tematyce, wycieczki.	nauczyciele, bibliotekarz wychowawcy	zgodnie z harmonogramem
	Uczenie właściwego pojęcia tolerancji, odwagi w reagowaniu na niesprawiedliwość, krzywdę drugiego człowieka, agresję.	Warsztaty/ lekcje wychowawcze poświęcone tej tematyce.	nauczyciele wychowawcy pedagog szkolny	zgodnie z harmonogramem

	Promowanie zdrowego stylu życia.	Zajęcia nt. zdrowego stylu życia i racjonalnego odżywiania się oraz znaczenia ruchu w życiu człowieka.	nauczyciele biologii i wychowania fizycznego wychowawcy	zgodnie z harmonogramem
SPOŁECZNA	Kształtowanie przekonania o społecznym wymiarze istnienia osoby ludzkiej, a także o społecznym aspekcie bycia uczniem Szkoły	Omówienie zasad Statutu Szkoły i regulaminów szkolnych, lekcje wychowawcze poświęcone tej tematyce.	wychowawcy	zgodnie z harmonogramem
	Uczenie działania zespołowego, tworzenia klimatu dialogu i efektywnej współpracy, umiejętności słuchania innych i rozumienia ich poglądów. Uczenie zasad samorządności i demokracji.	Warsztaty z zakresu komunikacji społecznej, pracy w zespole, funkcjonowania wśród innych, analizy sytuacji problemowych i możliwości ich konstruktywnego rozwiązywania, warsztaty z zakresu profilaktyki uzależnień i innych zachowań ryzykownych młodzieży Wybory do samorządu uczniowskiego/ wybory samorządów klasowych, bieżąca kontrola ich działalności/ szkolna debata nt. praw i wolności w szkole	wychowawcy pedagog szkolny opiekun Samorządu Uczniowskiego	zgodnie z harmonogramem zajęć
	Kształtowanie postawy szacunku wobec środowiska naturalnego	Udział w akcjach charytatywnych na rzecz przyrody/zwierząt, wycieczki krajoznawcze.	wychowawcy opiekun Samorządu Uczniowskiego	zgodnie z harmonogramem zajęć
	Kształtowanie aktywnej postawy	Lekcje/ warsztaty prowadzone przez	doradca zawodowy wychowawcy	zgodnie z harmonogramem

	wobec przyszłej pracy zawodowej oraz wymagań rynku pracy. Współpraca z instytucjami w celu uzyskania informacji o sytuacji na lokalnym rynku pracy.	doradcę zawodowego, nauka poszukiwania pracy, analizy ofert, nauka wypełniania dokumentów związanych z podjęciem pracy zawodowej, przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej przed podjęciem pracy.	nauczyciel przedsiębiorczości	zajęć opracowanym poszczególnie osoby
	Systematyczne monitorowanie frekwencji uczniów na zajęciach lekcyjnych. Zwiększenie współpracy z rodzicami w zakresie kontroli obowiązku szkolnego.	Analiza frekwencji uczniów. Systematyczne informowanie rodziców o absencji uczniów, zebrania z rodzicami, indywidualne spotkania z rodzicami, dni otwarte.	dyrektor wychowawcy pedagog szkolny	sporządzanie miesięcznych zestawień frekwencji uczniów zgodnie z harmonogramem zebrań i dni otwartych
EMOCJONALNA	Nauka nabywania świadomości własnych słabych i mocnych stron, kształtowanie samoakceptacji, budowanie poczucia własnej wartości.	Lekcje wychowawcze poświęcone tej tematyce. Warsztaty dla uczniów prowadzone przez specjalistów.	wychowawcy doradca zawodowy pedagog szkolny bibliotekarz	zgodnie z konkretnymi terminami dla poszczególnych klas
	Rozwijanie umiejętności rozwiązywania problemów bez użycia siły oraz umiejętności radzenia sobie ze stresem.	Zajęcia integracyjne w klasach. Lekcje wychowawcze/ warsztaty z wykorzystaniem multimedialnych środków dydaktycznych.	nauczyciele wychowawcy pedagog szkolny	zgodnie z konkretnymi terminami dla poszczególnych klas

Literatura:

- Eisenstadt S.N., *Von Generation zu Generation. Altersgruppen und Sozialstruktur*, [w:] Griese H.M. (red.), *Socjologiczne teorie młodzieży, wprowadzenie*, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 1996.
- Elsner D., *Doskonalenie kierowania placówką oświatową – wokół nowych pojęć i znaczeń*, Wydawnictwo Mentor, Chorzów 1999.
- Garstka T., Leśniewska K., *Poradnik dla szkół. Jak tworzyć program wychowawczy szkoły – opis modelu*, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2008.
- Jessor R., *Problem Behavior Theory: A half century of research on adolescent behavior and development*, [in:] Lerner R.M., Petersen A.C., Silbereisen R.K., Brooks-Gunn J. (eds.), *The developmental science of adolescence: History through autobiography*, Psychology Press, New York 2014.
- John-Borys M., *Dorastający w relacjach ze światem*, Wyd. UŚ, Katowice 1994.
- Marczuk D.K., *Nieprzystosowanie społeczne młodzieży gimnazjalnej w świecie realnym a jej zachowania o charakterze przemocy w świecie wirtualnym*, Rozprawa doktorska, Warszawa 2014.
- Ostrowska U., *Aksjologiczne podstawy wychowania*, [w:] Śliwerski B. (red.), *Pedagogika. Podstawy nauk o wychowaniu*, Gdańskie Wydawnictwo Pedagogiczne, t. 1, Gdańsk 2006.
- Wieczorek M., *Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły i placówki. Krok po kroku*, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2018.